

Synpunkter på Energimyndighetens Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen – Regeringskansliets diarienummer M2015/2144 Ee

Bakgrund

Energimyndigheten har på uppdrag av regeringen utfört en översyn av energi- och klimatrådgivningen. Syftet med översynen är att vidareutveckla rådgivningen samt öka den samhällsekonomiska effektiviteten. Västerviks kommun, genom Kommunstyrelsens förvaltning, Enheten för samhällsbyggnad, lämnar genom denna skrivelse synpunkter på Energimyndighetens förslag.

Inom Västerviks kommun pågår sedan flera år tillbaka ett aktivt och målmedvetet energi- och klimatarbete där rådgivningen kring energi- och klimatfrågor utgör viktiga delar. Kommunens energi- och klimatrådgivare arbetar på heltid, 50 % av tjänsten finansieras med rådgivningsbidraget från Energimyndigheten. Nyligen (juni 2015) antogs en ny Energi- och klimastrategi för Västerviks kommun för perioden 2015-2020. Västerviks kommun genomför succesivt energieffektiviseringsåtgärder och har deltagit i Energimyndighetens program ”Uthållig kommun” både under etapp 2 och etapp 3. Västerviks kommun har även ett väl utvecklat samarbete med de övriga kommunerna i Kalmar län inom ramen för NoOil - Fossilbränslefri region Kalmar län. Syftet är att Kalmar län ska vara en pionjärregion i arbetet med att minska koldioxidutsläppen till noll till år 2030 samtidigt som en hållbar tillväxt uppnås. Vi samverkar med Energikontor Sydost och är även med i organisationen Sveriges Ekokommuner.

Västervik är en medelstor kommun räknat till invånarantalet men är till ytan en av de större kommunerna i södra Sverige, nästan lika stor som hela Blekinge län. Totalt finns ca 36 000 innevånare varav 60 % bor i Västerviks stad. Det finns fyra samhällen utöver centralorten med runt tusen invånare eller fler. Förutom dessa så finns flera kyrkbyar, kustsamhällen och mindre bruksorter. Västervik håller på att förstärka sin ställning som mellanregionalt centrum och tillväxtmotor genom nya företags- och handelsetableringar och ses som en viktig servicenod inte bara för kommunen utan för hela nordöstra Småland. Västerviks kommun utgör en egen arbetsmarknadsregion och ligger för långt från storstäderna för att ha en fungerande arbetspendling till dessa. Kommunen har en omfattande servicesektor, ca en fjärdedel av andelen sysselsatta arbetar inom vård och omsorg, näst störst är tillverkningsindustrin med 20 %. Jordbruk och skogsbruk är också betydelsefulla näringsgrenar i regionen liksom besöksnäringen. Västerviks kommun tar emot 1,5 miljoner besökare per år. Stora arbetsgivare i kommunen är bland andra Ankarsrum Industries, Axalta Powder Coating Systems Nordic AB, Elfa Sweden, Findus, Gunnebo Industrier, Slip Naxos, Naxo Flex, Saab Barracuda, Totebo och Överums bruk, Västerviks kommun, Landstinget i Kalmar län, Kriminalvården, Försäkringskassan samt Skatteverket.

Övergripande synpunkter

Västerviks kommun befarar att Energimyndighetens förslag innebär att en fungerande, oberoende och lokalt förankrad energi- och klimatrådgivning omvandlas till en storstadsanpassad, centraliserad, och hårt uppstyrd rådgivning som främst fokuserar på energieffektivisering. Detta sista är särskilt är anmärkningsvärt eftersom frågan om de globala klimatförändringarna är mer akut än någonsin tidigare. Även frågor kring beteendeförändringar verkar ha kommit bort i Översynen. Teknik kan inte enbart lösa våra klimatutmaningar om vi inte använder den på rätt sätt. *Västerviks kommun anser att detta är mycket beklagligt och vi hoppas att förslaget revideras så att fokuseringen på klimatrådgivning och åtgärder för att minska klimatpåverkan i stället stärks ytterligare.*

Avveckling av rådgivning i små kommuner

Att avveckla energi- och klimatrådgivningen i de små kommunerna innebär en klar försämring genom att det innebär att rådgivarna kommer längre från medborgarna. I en mindre kommun har rådgivningen större möjlighet att påverka de lokala besluten genom de erfarenheter som rådgivaren får genom sina personliga möten med såväl kommuninvånarna som kommunala tjänstemän och politiker. Den lokala förankringen som ju av Energimyndigheten framhålls som en framgångsfaktor bör i stället värnas ytterligare. Sveriges kommuner har varierande bebyggelse- och näringslivsstruktur och dessutom är kommunernas verksamhet organiserad på olika sätt beroende på om kommunen är stor eller liten. Stora kommuner med högt antal invånare har dessutom ofta alternativa rådgivare genom att även organisationer och energibolag kan ge personlig rådgivning i energieffektiviseringsfrågor. Även om denna rådgivning i viss mån kan vara "färgad" så har svagare och utsatta målgrupper en större chans att inskaffa information och kunskap i storstäderna. Antalet invånare i en kommun är därför ett dåligt mått på hur många kWh en rådgivare kan spara in. För Västerviks del innebär förslaget ingen avveckling och vi har även möjlighet att stötta mindre kommuner vid behov. *Västerviks kommun anser att eventuell samordning mellan småkommuner bör vara frivillig.*

Inte rådgivning till transportrelaterade frågor

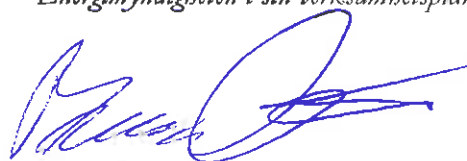
Energimyndigheten vill ha möjlighet att styra rådgivningen hårdare till vissa målgrupper och undanta transporter helt. För Västerviks kommuns del är frågan om minskade koldioxidutsläpp från trafiken den högst prioriterade energi- och klimatfrågan. Den glesa befolkningsstrukturen innebär att vi har svårt att få en attraktiv och bärkraftig kollektivtrafik och bilberoendet är betydligt högre än i tätbebyggda storstadsområden. Här finns en mycket stor utmaning i att lösa framtidens transporter med fossilbränslefria drivmedel. Västervik arbetar med kommunal fordonspool och egen produktion och försäljning av biogas. Energi- och klimatrådgivaren är en nyckelperson i informationsarbetet. Det gäller till exempel i samband med utåtriktade kampanjer som Europeiska Trafikantveckan, Earth Hour och Världsmiljödagen. Om energirådgivaren inte får engageras som en resurs i klimatrelaterade transportfrågor kommer det bli svårare att få ett lokalt engagemang och deltagande för dessa frågor – i alla fall i de mindre kommunerna. Att lämna transportfrågorna åt "Marknaden" enligt Näringsdepartementens och till viss del även Energimyndighetens förslag innebär att objektivitet och oberoende försämrats. Kommuner som ligger en långt från storstäder måste jobba mycket aktivt med att lobba för att förnybara bränslealternativ ska etableras. Informationsbehovet är stort då de stora aktörerna oftast bara introducerar nyheter i storstäderna. Våra lokala cykel- och bilhandlare behöver dessutom ett lokalt forum att profilera hälsa och klimatnytta i transporter. *Västerviks kommun anser att transportrelaterade klimatfrågor även i fortsättningen ska kunna ingå om kommunen prioriterat och beskrivit det för Energimyndigheten i sin verksamhetsplan.*

Målgrupper

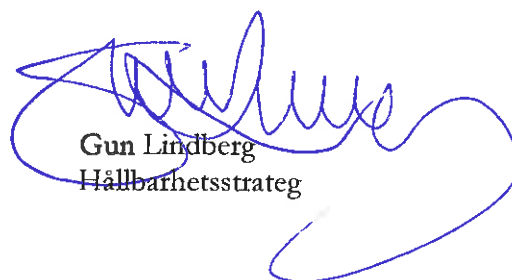
Rådgivningen, som den fungerar idag, är flexibel och kan anpassa sig till olika målgruppers behov och skräddarsyr rådgivningen beroende på vilken fråga som är aktuell. Konsekvensen av att tydligare rikta rådgivningsverksamheten till av Energimyndigheten prioriterade målgrupper är att den enskilde rådgivaren får minskat utrymme att prioritera lokalt. Det kan t.ex. bli helt fel att prata om värmepumpar i en nationell insats om målgruppen är intresserade av belysning som gjorts aktuell genom t.ex. en teknikutveckling. Påverkan från rådgivningen kan i viss mån även lyfta upp aktuella frågor på lokalpolitiska dagordningen. Energirådgivningen sprider även kunskap till kommunens egna verksamheter om kommuninvånarnas förhållande till energi, resursbeteende och klimat.

Föreningar (i synnerhet små idrottsföreningar) är en målgrupp som vi anser att Energimyndigheten har missat i Översynen. Genom att främja förutsättningarna för lokala små föreningsarbete genom att minska deras driftkostnader så kan man även dra nytta av deras möjlighet att vara ambassadörer av information. En mindre idrottsförening anlitar inte en energikonsult och man förbrukar inte 300 MWh/ år eller har sällan över 100 djurenheter (Stöd för energikartläggning). Föreningar är en tacksam målgrupp då man därigenom kan få ett stort engagemang när man ser att man kan spara energi, klimat och pengar. Genom att engagera sig i målgruppen når många individer i ett svep och många föreningar består av ungdomar vilka kan agera ambassadörer gällande beteendeförändringar. Idrottsföreningar tar sig ofta an kopplingen motion, hälsa och klimatnytta.

Vi bör även vara försiktiga och inte i för hög grad förlita oss på att hänvisa till information på nätet. Många medborgare har svårt för att analysera informationen, vilket är avgörande om man ska söka hjälp via internet eller telefon. I vissa ärenden måste rådgivaren besöka kunden på plats eller tvärt om. Det gäller alla målgrupper. Den personliga kontakten och mötet är mycket viktigt och skapar förtroende på lång sikt. En liten fråga är lika välkommen som en stor vilket är förutsättning om man i framtiden vill att människor ska "göra skillnad". Vi vet att rådgivningens breda arbete uppskattas av kunderna och kompetensen gällande detaljer och utveckling tillgodoses genom våra nätverk samt experter från Energikontoret/Energimyndigheten. *Västerviks kommun anser att det även i fortsättningen bör finnas en lokal flexibilitet i valet av målgrupper under förutsättning att kommunen prioriterat detta och beskrivit det för Energimyndigheten i sin verksamhetsplan.*

Bruno Nilsson
Samhällsbyggnadschef

Gun Lindberg
Hållbarhetsstrateg

Kopia för kännedom:
Sveriges Ekokommuners kansli
Energikontor Sydost